

NIEUWSBRIEF

Nummer 22, december 2016

Inhoud nieuwsbrief

- Nieuws
- Update drugsmarkten
- Casuïstiek
- MDI symposium
- Wetenschappelijke publicaties

Nieuws

Het Grote Uitgaansonderzoek 2016

Vandaag zijn de [resultaten van Het Grote Uitgaansonderzoek](#) verschenen. Het betreft een onderzoek over uitgaan en middelengebruik bij jongeren en jongvolwassenen van 15 tot en met 35 jaar. Eén van de bevindingen is dat de meerderheid van de ecstasygebruikers risico-beperkende maatregelen neemt.

Risicobeoordeling 4-FA: Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs

Uit de risicobeoordeling voor 4-FA van het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring (CAM), uitgevoerd op verzoek van het ministerie van VWS, blijkt dat het gebruik van 4-fluoramfetamine (4-FA) een risico vormt voor de gezondheid van gebruikers. Het advies is om het gebruik van 4-FA te ontmoedigen door gerichte voorlichting, het middel onder de Opiumwet te brengen en het gebruik van 4-FA te blijven monitoren. Dit advies is overgenomen en per 1 april 2017 zal 4-FA verboden worden. Meer informatie over de risicobeoordeling vindt u [hier](#).

Verhoging leeftijdsgrens alcohol leidt tot nu toe niet tot meer drugsgebruik

Een [verkennd onderzoek](#) van het Trimbos-instituut laat zien dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol niet geleid lijkt te hebben tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen. Sinds 1 januari 2014 is de leeftijd waarop alcohol mag worden verkocht aan jongeren verhoogd naar 18 jaar. Ook mogen minderjarigen sinds die datum geen alcohol bij zich hebben op voor publiek toegankelijke plaatsen. Met deze verhoging van de leeftijdsgrens neemt de overheid jongeren in bescherming tegen de risico's van alcoholgebruik. Vanwege twijfel of minderjarigen als alternatief niet vaker drugs zijn gaan gebruiken, zijn diverse prevalentieonderzoeken naast elkaar gelegd en experts en jongeren zijn gevraagd naar hun ideeën hierover.

Factsheet Opwindingsdelier

Een herziene versie van de [Factsheet Opwindingsdelier](#) is verschenen. Een opwindingsdelier (ofwel Excited Delirium) is een ernstig acuut gezondheidsprobleem dat zich uit in ongerichte agressie en is vaak gerelateerd aan het gebruik van drugs. De Factsheet geeft informatie over de kenmerken en behandeling van een opwindingsdelier.

Rapport over acute effecten van ecstasy en Factsheet met feiten en fabels over ecstasy

Enkele weken geleden is een [rapport](#) verschenen met een literatuuroverzicht over de acute schadelijke effecten en risico's van ecstasy. Mede op basis van dit rapport zijn in een [factsheet](#) feiten en fabels over ecstasygebruik met de best mogelijke antwoorden geformuleerd. Hierin staan thema's zoals watervergiftiging, dehydratie en stapelen van doseringen.

Jaarbericht Nationale Drug Monitor 2016

Het Jaarbericht Nationale Drug Monitor van het Trimbos-instituut en Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (WODC) bundelt ieder jaar gegevens over middelengebruik in de algemene bevolking en onder de jeugd, drugsincidenten, cliënten in de verslavingszorg, de drugsmarkt en alcohol- en drugsgerelateerde criminaliteit. Het Jaarbericht laat o.a. zien dat één op de tien volwassenen een zware drinker is. Cannabis is nog steeds de meest gebruikte drug in Nederland en ecstasygebruik ligt in Nederland ruimschoots boven het Europees gemiddelde. Ook zijn de cijfers van de Monitor Drugsincidenten (zie [Factsheet 2015](#)) in het Jaarbericht opgenomen. Verdere resultaten vindt u [hier](#)

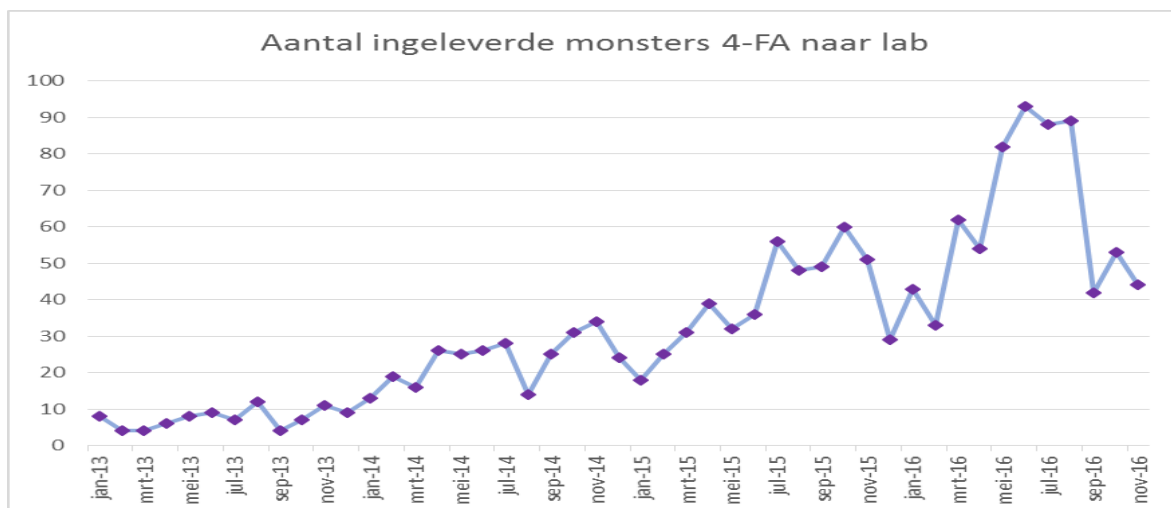
Red Alert app

Eind september is de [Red Alert app](#) gelanceerd. In deze app kunnen gebruikers van uitgaansdrugs o.a. informatie vinden over de risico's van drugs, waar drugs getest kunnen worden en welke ecstasypillen die bij het Trimbos-instituut bekend zijn een extra risico voor de gezondheid met zich meebrengen.

Update drugsmarkten

4-FA

De afgelopen jaren nam het aantal aangeleverde samples van 4-fluoramfetamine (4-FA) bij het DIMS sterk toe. In sommige regio's was het na XTC al de meest aangeleverde drugs bij de testservices. Op 1 september waarschuwde het Trimbos-instituut voor de risico's van 4-FA. Het DIMS ziet sinds die tijd een afname in het aantal aangeleverde samples 4-FA (figuur 1). In dezelfde periode leek ook de kwaliteit van 4-FA te verminderen. Hoewel 4-FA de afgelopen jaren erg zuiver was (4-FA samples bevatten ook werkelijk 4-FA), worden de laatste tijd regelmatig geen actieve stoffen of andere stoffen in 4-FA samples aangetroffen, zoals piperonal en benzylamfetamine (afslankmiddel). Voor zover bekend leiden deze stoffen niet tot verhoogde risico's op gezondheidsproblemen.

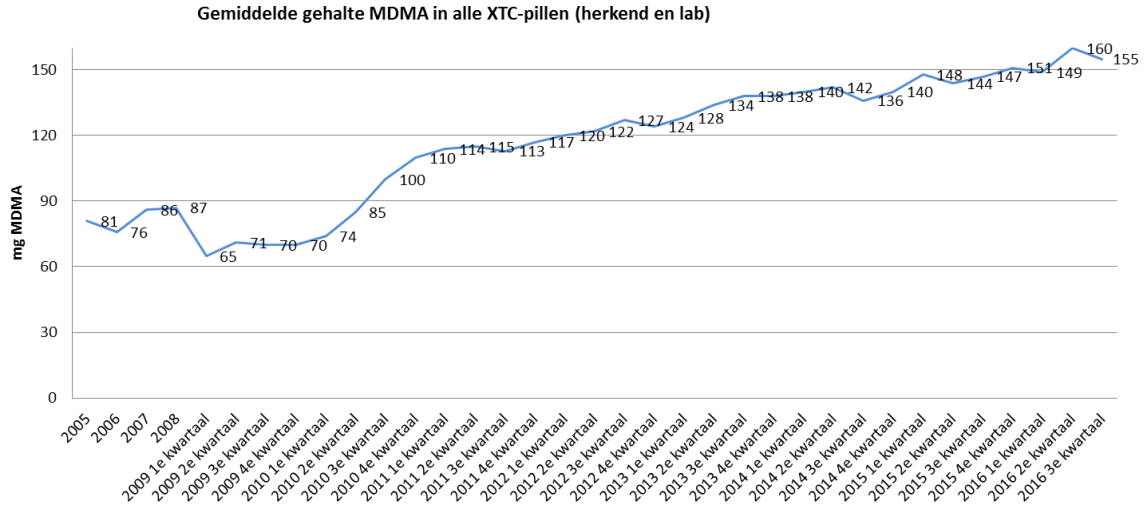


Figuur 1: Aantal aangeleverde 4-FA samples bij het DIMS

MDMA

De gemiddelde dosering MDMA in ecstasytabeltten stijgt al jaren (figuur 2). Ongeveer 65% van de tabletten bevat momenteel meer dan 140 mg MDMA. Het risico op acuut toxische effecten (bijv. oververhitting, verhoogde bloeddruk en verhoogde hartfrequentie) is extra verhoogd bij hooggedoseerde ecstasytabeltten.

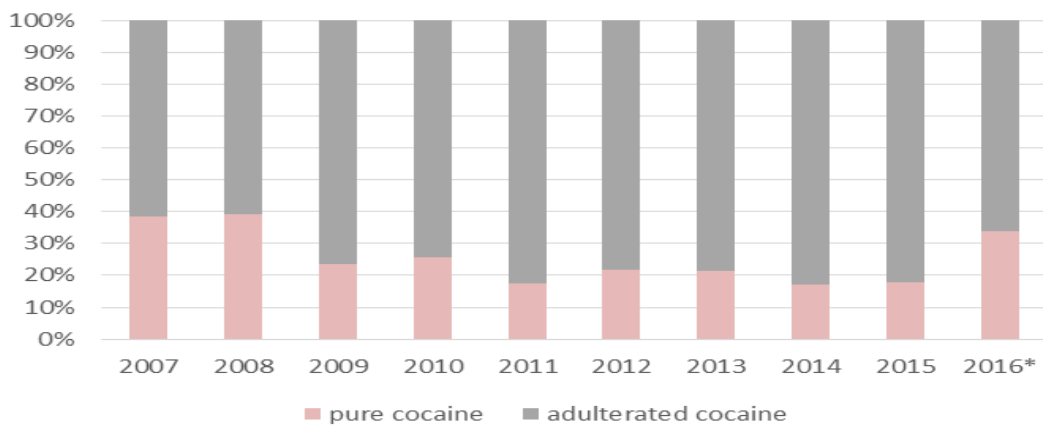
In ongeveer 96% van de ecstasytabletten zit ook werkelijk MDMA. Vervuilingen komen dus niet veel voor, incidenteel wordt bijvoorbeeld PMMA in ecstasytabletten aangetroffen. De effecten van PMMA treden veel later op dan die van MDMA. Hierdoor kan de gebruiker denken met een lage dosis MDMA van doen te hebben en een dosis bijnemen. Uren nadat PMMA is ingenomen, kunnen ernstige effecten optreden, zoals hyperthermie, tachycardie, hypertensie en bewusteloosheid.



Figuur 2: Gemiddelde dosering MDMA in ecstasytabletten in mg/tablet per kwartaal

Cocaïne

Het afgelopen jaar is het gehalte cocaïne in cocaïnepoeders die zijn aangeleverd bij het DIMS, licht gestegen van 62% naar 66%. Het aandeel cocaïnesamples dat versneden is met een actief versnijdingsmiddel is gedaald (figuur 3), waaronder het aandeel samples dat levamisol bevat (momenteel 50-60%).



Figuur 3: Het aandeel cocaïnepoeders met of zonder actief versnijdingsmiddel

Mefedron

Het aantal aangeleverde mefedron samples bij het DIMS is in 2016 ongeveer 2 keer zo hoog als in 2015. Mogelijk is de populariteit van dit middel toegenomen, maar een andere verklaring kan zijn dat er vaak geen actieve of andere stoffen dan mefedron worden aangetroffen in samples die verkocht zijn als mefedron. Dit zijn o.a. benzylamfetamine (afslankmiddel) en lidocaïne (plaatselijk verdovingsmiddel). Voor zover bekend leiden deze stoffen niet tot verhoogde risico's op gezondheidsproblemen.

Ernstige intoxicaties bij meerdere personen na gebruik van onbekende drug

Op een zaterdagavond werd door de CPA aangekondigd dat er twee van een groep van drie patiënten met een onbekende maar wel ernstige intoxicatie, zouden worden gepresenteerd op de SEH. Het betrof een jonge vrouw met een coma en respiratoire insufficiëntie en een jonge man met het beeld van een opwindingsdelier (excited delirium). De inschatting dat het om een ernstige intoxicatie ging, kwam voort uit het gegeven dat een derde persoon van het gezelschap ter plaatse was overleden na reanimatie. Het drietal was aangetroffen in een wat afgelegen, rommelige en ogenschijnlijk leegstaande loods.

De 33-jarige vrouw werd door de ambulance medewerkers comateus aangetroffen met een insufficiënte ademhaling; ademfrequentie van 3/min, saturatie van 64%, welke snel herstelde naar 100% met zuurstof. Haar polsfrequentie was 119/min, bloeddruk 164/104, pupillen waren dwalend, wijd en PEARL en een glucose van 6,5.

De 32-jarige man vertoonde het beeld van een excited delier met ongerichte agressie en agitatie, waarbij hij door de politie moest worden gefixeerd, waarna hij met een combinatie van midazolam en ketamine onder controle kon worden gebracht. Hij was tachypnoeïsch met een ademfrequentie van 30/min en een saturatie van 100% zonder zuurstof. Zijn polsfrequentie was 100/min, bloeddruk 123/70, pupillen waren wijd en PEARL en een glucose van 5,1.

Bij aankomst op de SEH was er bij de 33-jarige vrouw sprake van:

- A een bedreigde ademweg bij verminderd bewustzijn
- B onregelmatige, oppervlakkige ademhaling ± 10 /min met symmetrische ademexcursies en 100% saturatie bij zuurstof via een non-rebreathing masker
- C pols 120/min, RR 140/80 met een capillaire refill < 3 seconden en perifeer warm
- D E1M4V1; pupillen PEARL, 4 mm, opvallend dwalend met verschillende soorten nystagmus, glucose 6.5
- E temp 36.0°C, verder geen afwijkingen bij top-teen onderzoek

Bij aankomst op de SEH was er bij de 32-jarige man sprake van:

- A een potentieel bedreigde ademweg bij verminderd bewustzijn
- B adequate ademhaling met 100% saturatie zonder zuurstof
- C pols 82/min; RR 116/80 met een capillaire refill < 3 seconden en perifeer warm
- D E1M3V1; pupillen PEARL, wijd, dwalend, glucose 4.8
- E temp 36.2 °C, diaforese, verder geen afwijkingen bij top-teen onderzoek

Aanvullend onderzoek

De 33 jarige vrouw vertoonde in haar arteriële bloedgas een ernstig respiratoire acidose met een pH van 7.06 en een pCO₂ van 90 mmHg. Al het overige bloedonderzoek vertoonde geen bijzondere afwijkingen. Uit de toxicologische screening bleek ze alleen positief op cocaïne. De 32 jarige man had geen bijdragende afwijkingen in zijn bloedonderzoek. Zijn toxicologische screening was positief op cocaïne, benzodiazepines (waarschijnlijk iatrogeen) en THC.

Beloop

De 33 jarige vrouw werd ondersteunend behandeld met luchtweg manoeuvres, zuurstof en eenmalig naloxon zonder duidelijke effect. Haar respiratie herstelde spontaan relatief vlot, waarbij intubatie kon worden vermeden. Haar bewustzijn veranderde langzaam naar een meer geagiteerd hallucinogeen beeld, waarbij midazolam en fixatie noodzakelijk werden. Tevens ontwikkelde ze een status epilepticus met gegeneraliseerde tonisch-clonische trekkingen, welke onvoldoende reageerde op midazolam. Uiteindelijk was het noodzakelijk om haar te sederen met propofol. Binnen 24 uur kon zij hieruit ontwaken en kort daarna ontslagen worden.

De 32 jarige man werd ook ondersteunend behandeld met luchtweg manoeuvres en zuurstof. Enkele keren diende midazolam te worden gegeven i.v.m. onhandelbaar en hallucinogeen gedrag. In de loop van enkele uren herstelde het bewustzijn tot redelijk adequaat niveau. Hij vertelde dat ze met z'n drieën drugs hadden gebruikt, met de opmerkelijke verklaring dat ze LSD hadden gesnoven.

Conclusie

Uit de serologische onderzoeken is naast cocaïne en THC geen andere bekende drug aangetroffen. Het ernstige klinische beeld lijkt moeilijk te verklaren vanuit alleen deze drugs, wat een (nog) niet aangetoonde intoxicatie met een hallucinogene drug mogelijk maakt, zoals ook werd verklaard door de patiënt. Een overdosis van LSD is zeldzaam, maar kan zeer ernstige en levensbedreigende beelden geven. De ongebruikelijke wijze van inname (snuiven) van LSD maakt het risico op een ernstige overdosis wel aannemelijk. Een aanvullend breed toxicologisch onderzoek op het restmateriaal is ingezet. Resultaten hiervan zijn helaas nog niet beschikbaar.

Met dank aan M Sandel, SEH arts OLVG

MDI symposium

Op vrijdagmiddag 9 december j.l. vond het jaarlijkse MDI symposium plaats met presentaties over de effecten van ecstasy en nieuwe psychoactieve stoffen, waaronder 4-FA. We danken alle sprekers en deelnemers voor hun inbreng! De deelnemers van het symposium zullen binnenkort de slides van de presentaties toegestuurd krijgen en voor deelnemers van de MDI zijn deze binnenkort te downloaden na inloggen op de [MDI website](#).

Wetenschappelijke publicaties

Pélissier F et al. **Cannabis Hyperemesis Syndrome in the Emergency Department: How Can a Specialized Addiction Team Be Useful? A Pilot Study.** J Emerg Med. 2016;51:544-551.

Het cannabis hyperemesis syndroom is een klinisch verschijnsel dat kan optreden bij chronische cannabis gebruikers. Zij ervaren episodes van herhaalde misselijkheid en braken en het syndroom wordt geassocieerd met aangeleerd, dwangmatig gedrag van het frequent nemen van een heet bad. In 2004 werd dit syndroom voor het eerst beschreven. In deze pilot onderzochten de auteurs de medische dossiers van 7 chronische cannabisgebruikers die vanwege dit syndroom verwezen naar de spoedeisende hulp van een ziekenhuis en willen meer bekendheid creëren voor dit syndroom om herhaalde ziekenhuisopname en complicaties te voorkomen.

Alderliefste GJ. **DPS en HPPD: signalering, diagnostiek en behandeling van persistente waarnemingsstoornissen na partydrugs.** Verslaving. 2016;12:172-184.

In dit artikel wordt de bestaande kennis over hallucinogen persisting perception disorder' (HPPD) en depersonalisatiesyndroom (DPS) samengevat. Dit zijn persisterende symptomen die mogelijk ontstaan na het gebruik van hallucinogenen. Ecstasy wordt als meeste voorkomende trigger gezien.

Heeft u interessante casussen, informatie of artikelen die te maken hebben met drugs of het herkennen of behandelen van drugsincidenten? Als u deze naar ons stuurt, verspreiden wij de informatie in het netwerk.